

Európai iskolavizsgálat a diákok alkohol- és egyéb szerfogyasztási szokásairól (The ESPAD Report 2019)

2020. november 12-én mutatta be a Kábítószer és Kábítószer-függőség Európai Megfigyelőközpontja (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction – EMCDDA) Lisszabonban az ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and other Drugs) 2019. évi eredményeit.

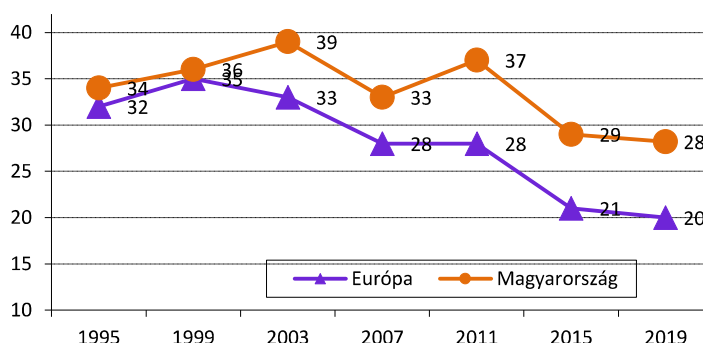
A kutatás főbb eredményei

Dohányzás

Egyértelműen **pozitív változásnak tekinthető a dohányzás mérséklődése az európai fiatalok körében**: 1995 és 2019 között az előző hónapban dohányzók aránya átlagosan 33%-ról 20%-ra, a napi dohányzók aránya 20%-ról 10%-ra csökkent. Új jelenség ugyanakkor az **e-cigaretta használatának rohamos terjedése**. Különösen figyelemre méltó, hogy az e-cigaretta használók jelentős része nem használt más dohányterméket, azaz nem csak a korábban hagyományos dohányterméket használók tértek át az e-cigaretta, hanem az egyébként nem dohányzók is kipróbálják vagy használják az e-cigaretta.

A magyar 16 éves fiatalok körében a dohányzás ma is jóval elterjedtebb az európai átlagnál: a megkérdezés előtti hónapban 28,2%, napi rendszerességgel pedig 17,9% dohányzott. Az európai trendekhez hasonlóan **nálunk is csökken a dohányzók aránya**. Ez a csökkenés azonban annak köszönhető, hogy a fiúk körében csökkent a dohányzás. A rendszeres dohányzás nemcsak **magasabb a lányok között, hanem a két nem közötti különbség is nőtt** a korábbi évekhez képest. Az e-cigaretta a magyar fiatalok között is terjed: 11,7% használta már az életében.

A kérdezést megelőző hónapban dohányzók aránya a 16 éves iskolások között Európában és Magyarországon (%)

Alkohol

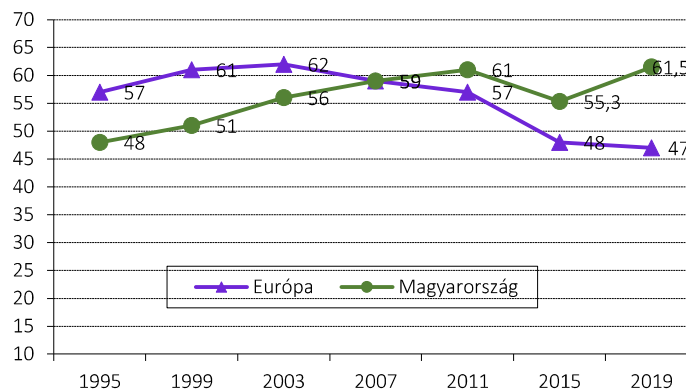
Az alkoholfogyasztás **változatlanul elterjedt a 16 éves európai diákok körében**. Több, mint háromnegyed részük (79%) fogyasztott már alkoholt, és a megkérdezettek közel fele (43%) ivott a kérdezést megelőző hónapban is. **A trendek azonban folyamatos csökkenést mutatnak**: az előző hónapban alkoholt fogyasztók aránya a 2003. évi legmagasabb értékről (91%) 63%-ra csökkent.

A nagyívás vagy rohamívás európai átlagban a legalacsonyabb értéket (35%) érte el 2019-ben. A lányok és a fiúk közötti különbség csökken: 2019-ben közel ugyanannyi lány (34%) számolt be előző havi nagyívásról, mint fiú (36%).

Magyarországon az alkoholfogyasztás főbb mutatói az európai trendektől eltérően nőttek 2019-ben 2015-höz képest. A magyar diákok 91%-a fogyasztott már életében alkoholt, a kérdezés előtti hónapban fogyasztók aránya 61,5%, tehát **mind a két mutató jelentősen meghaladja az európai átlagot. Nőtt az egy alkalommal elfogyasztott alkohol mennyisége is.** A magyar fiatalok, a korábbi évekhez hasonlóan 2019-ben is a **legnagyobb mennyiséget tömény italból fogyasztják.**

Az európai átlagnál **nagyobb arányban (41,2%) számoltak be a magyar fiatalok nagyívásról** a kérdezést megelőző hónapban. A trendek is eltérőek: nálunk 2015 és 2019 között nőtt az előző hónapban nagyivók aránya, ami elsősorban annak köszönhető, hogy **a magyar lányok körében nőtt a nagyívás elterjedtsége is.**

A kérdezést megelőző hónapban alkoholt fogyasztók arányának változása Európában és Magyarországon a 16 évesek között (%)

Egyéb drogok

A tiltott drogokat kipróbálók aránya átlagosan 17% a 16 évesek körében Európában, az országok közötti eltérések azonban jelentősek (Kosзовóban a legalacsonyabb: 4,2%, a legmagasabb Csehországban: 29%). **A tiltott szereket kipróbálók aránya 2011 óta enyhén csökken.**

Továbbra is **a kannabisz a legelterjedtebben használt tiltott szer,** a 16 évesek **16%-a próbálta már azt.** Problémás kannabisz fogyasztónak a 16 éves diákok 4%-a tekinthető.

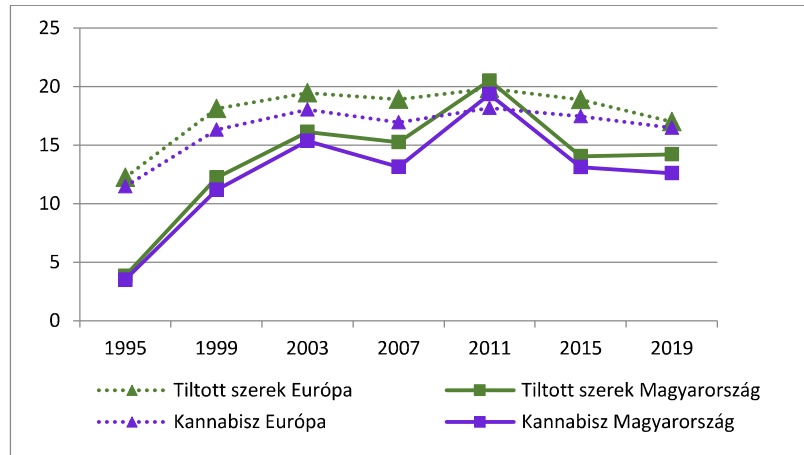
A megkérdezettek 6,6%-a fogyasztott orvosi javallat nélkül orvosi recept nélkül nyugtatót vagy altatót, 4% pedig fájdalomcsillapítót azért, hogy feldobódjon.

Csekély mértékben **csökkent Európában a dizájner drogokat (új pszichoaktív szereket) kipróbálók aránya:** 4%-ról 3,4%-ra 2019-ben. Az amfetaminok, az ecstasy, a kokain és az LSD kipróbálási aránya ennél kisebb.

A magyar fiatalok körében a bármilyen tiltott drogot valaha fogyasztók aránya 13,9% volt 2019-ben, azaz alacsonyabb, mint az európai átlag. A tiltott drogfogyasztás nálunk a többi európai országnál valamivel később, 2011-ben érte el a legmagasabb értéket, a 2015. évi adatok jelentősebb, **a 2019. évi adatok pedig minimális csökkenést jeleztek.** A 2019. évi csökkenés a lányoknál következett be, a fiúk körében a kipróbálók aránya enyhén nőtt. Magyarországon is kiemelkedően a kannabisz a

legelterjedtebben használt szer a középiskolások között. **A magyar diákok között az európai átlagnál elterjedtebb a visszaélésszerű gyógyszerhasználat (Európai átlag 9,2% Magyarország:11%)** és 0,3 százalékponttal magasabb az új pszichoaktív szereket kipróbálók aránya.

Tiltott szerek és a kannabisz életprevalencia értéke a 16 éves diákok körében Európában és Magyarországon (%)

Szerencsejáték, online videojáték, közösségi média

A szerencsejáték népszerű a középiskolások körében. **Európa diákjainak 22%-a legalább egyszer játszott valamilyen szerencsejátékot** a kérdezést megelőző évben (többnyire lottózott). A diákok 7,9%-a online szerencsejátékban vett részt.

Az európai diákok **60%-a játszott valamilyen online játékot egy tipikus iskolai napon a kérdezést megelőző hónapban, a hétvégén játékosok aránya pedig 68%.**

A kérdezést megelőző héten az európai diákok túlnyomó többsége (94%) jelen volt valamilyen közösségi médián. **Egy tipikus iskolai napon 2-3 órát, egy tipikus hétvégi napon pedig 6 vagy több órát töltenek el valamelyik közösségi média oldalán.**

A magyar 16 évesek az európai átlagnál valamelyest kisebb arányban játszanak szerencsejátékot, viszont nem különbözik jelentősen a közösségi médián és az online játékokkal töltött idő.

Internethasználattal kapcsolatos problémákról a magyar diákok több mint ötöde számolt be.

Főbb megállapítások:

- A magyar fiatalok
 - többet dohányoznak és többet isznak, mint átlagos európai társaik.
 - a tiltott szerfogyasztásuk elmarad az európai átlagtól.
- Míg Európában
 - csökken az alkoholfogyasztás
 - csökken a dohányzás,
 - csekély mértékben csökken a tiltott drogok fogyasztása
- addig Magyarországon
 - nő az alkoholfogyasztás
 - csökken a dohányzás
 - és nem változik a tiltott szert fogyasztók aránya.

- Európában és Magyarországon is új kihívást jelent
 - a problémás kannabisz használat és
 - az újabb, függőséget okozó viselkedési formák terjedése, elsősorban a problémás közösségi média használat.

A kutatás háttere

Az ESPAD kutatás 1995-ben indult azzal a céllal, hogy **időben és nemzetközileg összehasonlítható adatokat gyűjtsön Európa fiataljainak dohányzásáról, alkohol- és egyéb drogfogyasztási szokásairól**, mérje a fiatalok fogyasztási szokásaiban bekövetkezett változásokat, összehasonlítsa az országoként eltérő trendeket. Az utóbbi években a kutatás kiegészült olyan újonnan terjedő viselkedési formákkal, mint az internet és közösségi média használat, online játék és szerencsejáték. 2019-ben kutatássorozat hetedik hullámára került sor 35 európai országban, mintegy 100 ezer iskolában tanuló 16 éves fiatal részvételével.

Az ESPAD kutatások valamennyi magyarországi adatfelvétele a **Budapesti Corvinus Egyetemen készült**. Kutatásvezető: Elekes Zsuzsanna.

Részletes információk a nemzetközi jelentésről: <http://www.espad.org/espad-report-2019>

Részletes információk a magyar jelentésről: <http://www.devianciakutatas.hu/espad>